

Pärandkultuur maastikus, maastik kui pärandkultuur

Mart Külvik

Pärandkultuur + maastik = pärandmaastik?

- Pärand – minevikust jäänud varad, väärtused, jäljed
- Maastik – ei ole sama, mis maa, loodus, ruum

- Pärandmaastik – pärandkultuur loomulikes laiemates (ruumilistes) seostes
  - Objektidena
  - Fenomenidena
    - Tajutavatena
    - Mäletatavatena
    - Kujutletavatena

Õisu mõis

Õisu mõisa ümbrus aerofotolt

<http://www.zone.ee/matsalumatk/pildid/19.jpeg>

Küün matsalus

<http://www.zone.ee/matsalumatk/pildid/62.jpeg>

Küün suitsu jõel Matsalus

Mikitamäe leelokoor "Helmine"

Allikas: Mare Piho, Punane ja valge. Foto: A. Väisänen

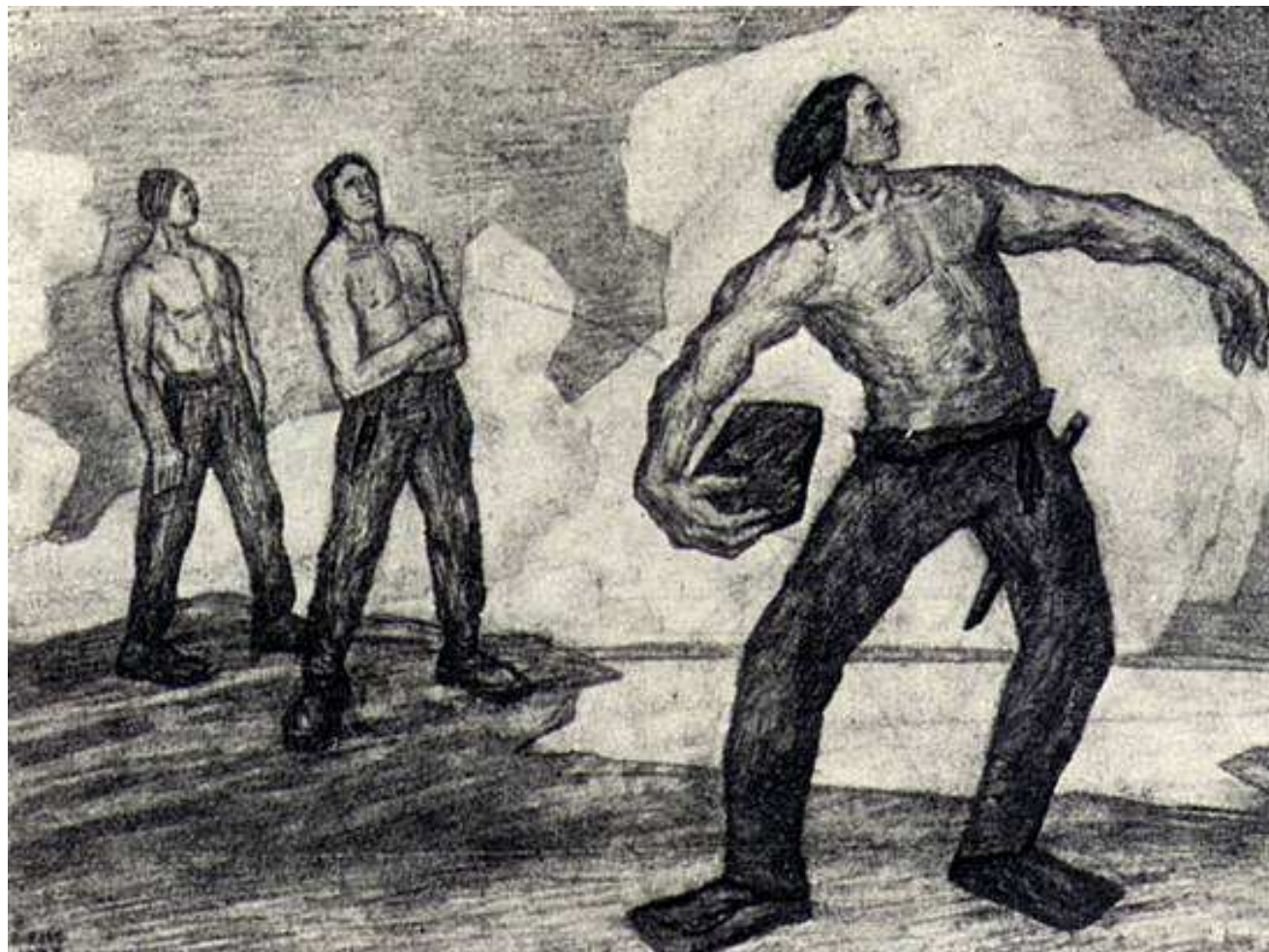
Kirmas Värskalahe kaldal (1914)

Selline nägi Muhu Linnuse maalinn välja 1999. aastal.
Legendiotsija foto

Muhu maalinna piiramine 1227 (Märt Bormeister)

Kalevipoeg kivi viskamas (Kristjan Raud)

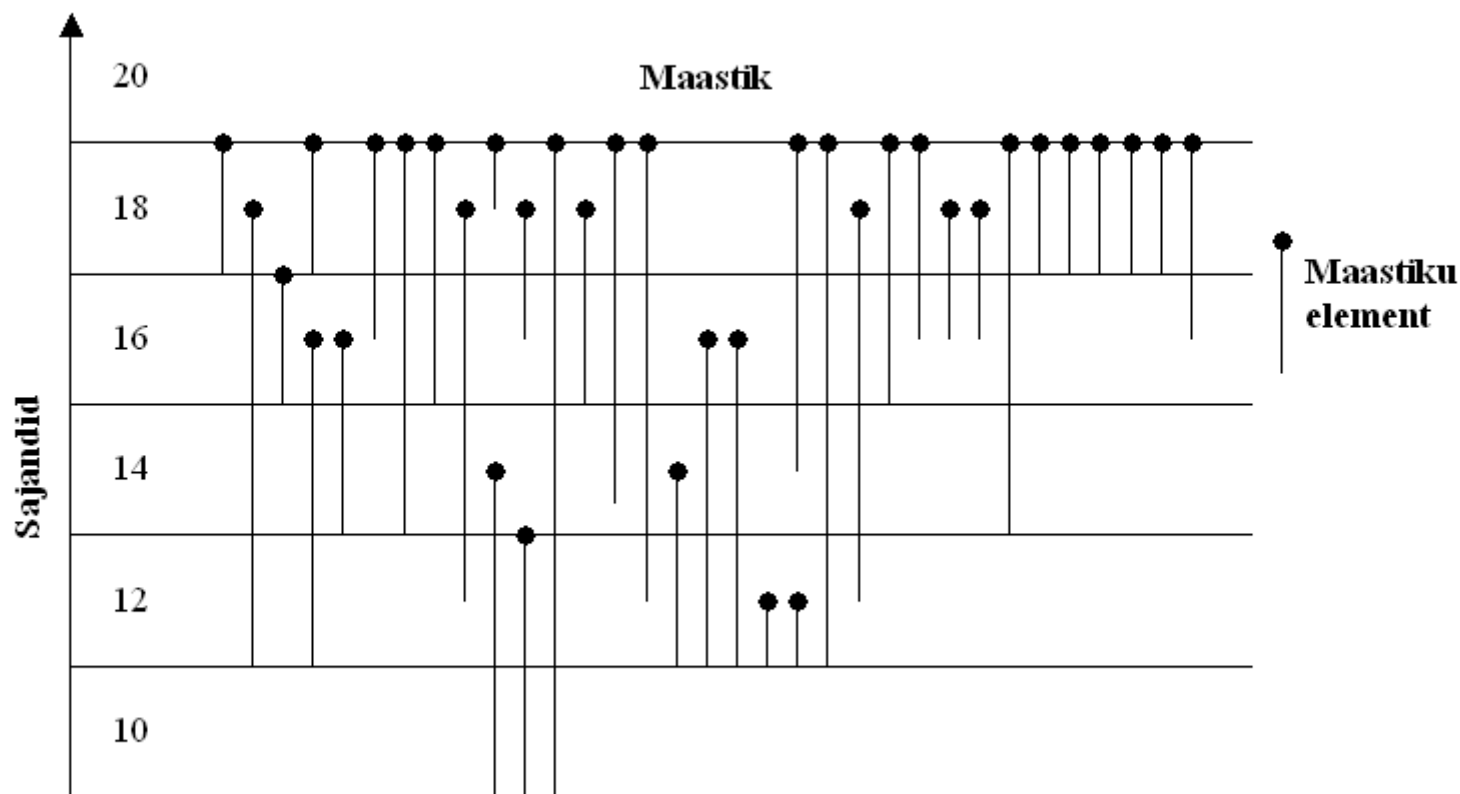
Rocca-al-Mare vabaõhumuuseum

www.v-maarja.ee/index.php?part=html&id=162

Metsavenna punker Väike-Maarja vallas

Paljude pärandkultuuride maastik

Maastik on kui pärgament, kuhu erinevad ajastud on sisse graveerinud oma kirjaread, mille jälgi on lähemal vaatlemisel võimalik näha (Vervloet 1986, Palang et al 2005)

Looduspärand kui pärandmaastik

- “kultuurlooduse” pärand
  - Puisniidud
  - Puiskarjamaad
  - Pargid
  - Iidsed puud

www.zbi.ee/pky/puisniidud/pildid/nedrema_7.htm

Nedrema puisniit

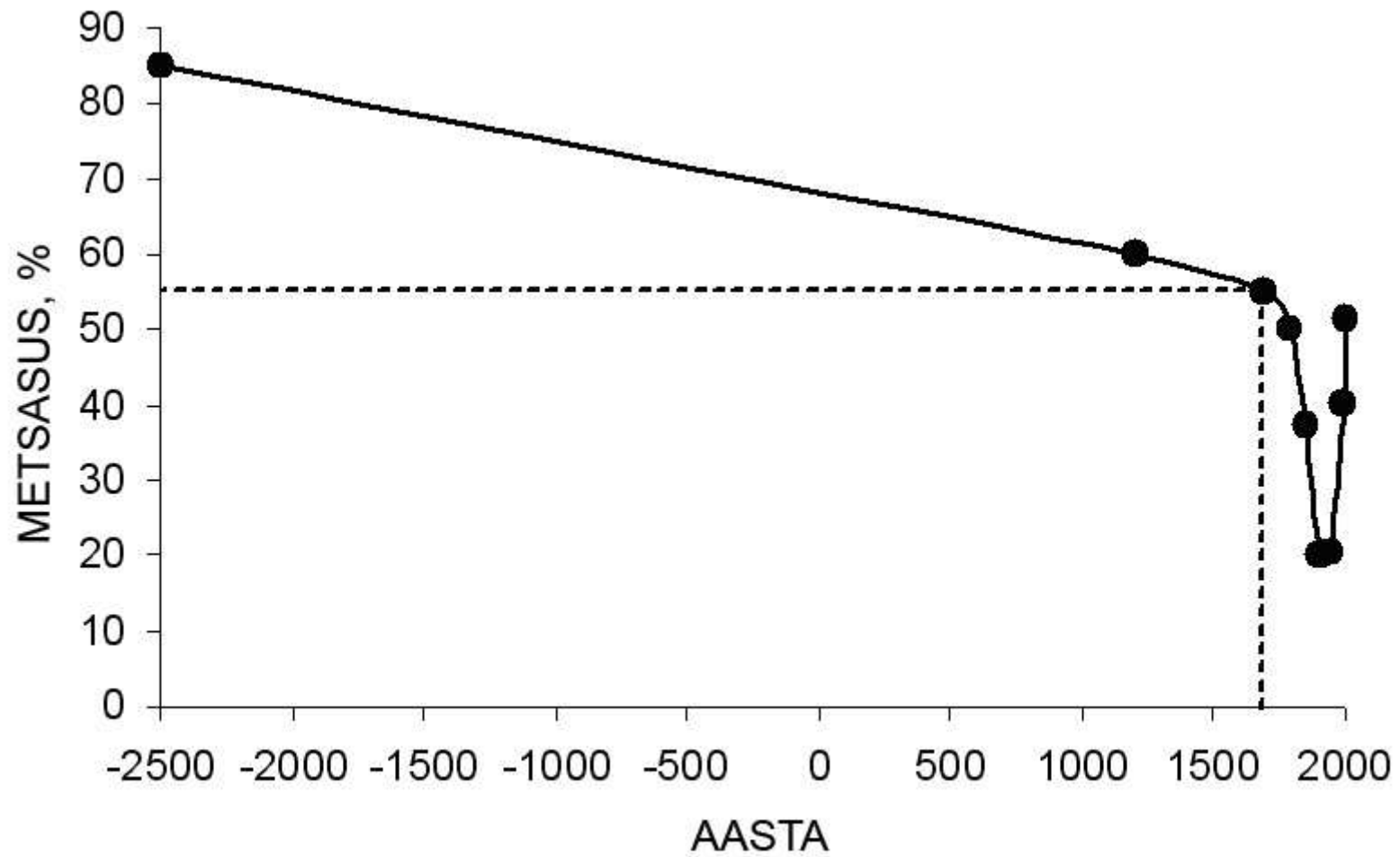
<http://www.pa.ee/fbi/public/files/Lahemaa%201.bmp>

Palmse park

<http://www.ut.ee/BGGM/lounaesti/051.jpg>

Tamme-Lauri tamm

Eesti metsasus viimase 4500 aasta jooksul (Lõhmus *et al.*, 2004)

Looduspärand kui pärandmaastik

- “ürglooduse” pärand
  - Metsalaamade loomad ja linnud
  - Ürgsed metsad ja sood
  - Erakordsed pinnavormid

<http://www.matk.ee/tegevus/matkad/04/Puhatu/poroni.jpg>

Poroni ürgmets

Tolkuse raba

EUROPA

EESTI ESTONIA

5.50

1999

M. KOSE / J. SAAR

http://www.lk.ee/galerii/images/normal/vs_260107.jpg

Kaljukotkas

- Paul Claval (2004):
maastik pole enam reaalseste esemete
kogum, vaid sotsiaalseid ja kultuurilisi
sõnumeid täis kirjutatud ekraan

Täna kaasa mõtlemast!